

**ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΩΣ
ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΕ ΣΤΑ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ ΟΡΟΚΛΙΝΗΣ
ΣΤΙΣ 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2017**

Αρ. Φακ: ΕΜΠ 2.17

Λευκωσία, 3 Απριλίου 2018

I. Νομικό Πλαίσιο: Δυνατότητα Έρευνας

1. Σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του Νόμου 2(III)/2009, με τον οποίο η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει την αρμοδιότητα να διενεργεί ελεύθερα και σε τακτά χρονικά διαστήματα επισκέψεις σε χώρους όπου άτομα στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους.
2. Η διενέργεια της επίσκεψης στα κρατητήρια του Αστυνομικού Σταθμού Ορόκλινης αποφασίστηκε λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το περιστατικό αυτοκτονίας 44χρονου από την Πολωνία, τον Οκτώβριο του 2016, ο οποίος τελούσε υπό κράτηση στα εν λόγω κρατητήρια.
3. Στο πλαίσιο αυτό, διενεργήθηκε επίσκεψη από δύο Λειτουργούς του Γραφείου μου στα κρατητήρια του Αστυνομικού Σταθμού Ορόκλινης στις 30 Νοεμβρίου 2017. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, οι Λειτουργοί του Γραφείου μου επιθεώρησαν τους χώρους των κρατητηρίων και τους φακέλους των κρατουμένων και συνομίλησαν με το Λοχία, ο οποίος εκτελούσε τη συγκεκριμένη ημέρα καθήκοντα υπεύθυνου σταθμού, λόγω απουσίας του Υπαστυνόμου.
4. Κατά την επίσκεψη παρατηρήθηκε πνεύμα συνεργασίας τόσο από τον Λοχία, όσο και από τα μέλη του προσωπικού που εργάζονταν τη συγκεκριμένη ημέρα στον χώρο. Συγκεκριμένα, επιτράπηκε στους Λειτουργούς η πρόσβαση σε όλους τους χώρους των κρατητηρίων και σε όλα τα έγγραφα που τηρούνται εντός του χώρου (φάκελοι κρατουμένων, ημερολόγιο σταθμού κ.λπ.), σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 5 του Ν. 2(III)/2009.
5. Περαιτέρω, ο Λοχίας εξέφρασε την πρόθεση του για συνεργασία με το Γραφείο μου και για προσεχτική μελέτη των παρατηρήσεων και εισηγήσεων που θα υποβληθούν.
6. Εκφράζω, συνεπώς, την ικανοποίηση μου για τη συνεργασία αυτή και προσβλέπω στη συνέχισή της.

II. Διεξαγωγή Έρευνας - Διαπιστώσεις

[α] Υλικές συνθήκες κράτησης

7. Στις 30 Νοεμβρίου 2017, ημέρα διενέργειας της επίσκεψης του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων, στο χώρο του Αστυνομικού Σταθμού Ορόκλινης δεν υπήρχαν κρατούμενοι. Όπως ενημερώθηκα, είχαν εκδοθεί οδηγίες για μη χρήση των κελιών του Αστυνομικού Σταθμού λόγω προβλημάτων στο αποχετευτικό σύστημα των κρατητηρίων, που είχαν ως αποτέλεσμα έντονη δυσοσμία στον χώρο.
8. Η επίσημη χωρητικότητα των κρατητηρίων είναι δύο άτομα (σε δύο ατομικά κελιά), ενώ ο Σταθμός έχει οριστεί ως κρατητήριο για γυναίκες. Περαιτέρω, σύμφωνα με οδηγίες του Αρχηγού Αστυνομίας, η κράτηση προσώπων στον συγκεκριμένο Σταθμό δεν πρέπει να ξεπερνά τις 48 ώρες λόγω έλλειψης εξωτερικού χώρου άσκησης.
9. Όπως διαπιστώθηκε από την επιθεώρηση των βιβλίων και φακέλων που τηρούνται εντός του Σταθμού, στην πράξη ο εν λόγω χώρος χρησιμοποιείται κυρίως για την κράτηση αντρών ενώ, τις περισσότερες φορές, η διάρκεια της κράτησης ξεπερνούσε τις 48 ώρες. Διαπιστώθηκε ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, η κράτηση προσώπων διήρκεσε για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, από 4 ημέρες μέχρι και 8 ημέρες.
10. Η έλλειψη κατάλληλου εξωτερικού χώρου άσκησης καθιστά τον χώρο των κρατητηρίων ακατάλληλο για κράτηση ατόμων πέραν των 24 ωρών, όπως έχει επισημάνει επανειλημμένως και η αρμόδια Επιτροπή Πρόληψης των Βασανιστηρίων¹ του Συμβουλίου της Ευρώπης.
11. Βασικός λόγος είναι ότι, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για τα δικαιώματα των ατόμων που τελούν υπό κράτηση, ο κάθε κρατούμενος έχει το δικαίωμα για τουλάχιστον μια ώρα άσκηση σε εξωτερικό χώρο καθημερινά². Η έλλειψη ενός τέτοιου χώρου καθιστά εκ προοιμίου αδύνατη την άσκηση του δικαιώματος αυτού, που είναι καθοριστική για τη διατήρηση της καλής υγείας των κρατουμένων.
12. Ο Αρχηγός Αστυνομίας έχει περαιτέρω εκδώσει σχετικές Οδηγίες³ με τις οποίες καθόρισε την ανώτατη διάρκεια κράτησης εντός κρατητηρίων που δεν διαθέτουν εξωτερικό χώρο άσκησης σε 24 ώρες. Από την επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Ορόκλινης, διαπιστώθηκε ότι αυτές δεν τυγχάνουν πιστής εφαρμογής, καθώς υπάρχουν συχνές υπερβάσεις του ελάχιστου διαστήματος των 24 ωρών.
13. Μάλιστα, σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις, παρ'ότι η διάρκεια της κράτησης είναι μεγαλύτερη της εικοσιτετράωρης και εκ των προτέρων γνωστή, εφόσον διατάσσεται από αρμόδιο Δικαστήριο, εντούτοις με απόφαση του αρμόδιου Αστυνομικού Διευθυντή της Επαρχίας τα άτομα

¹ CPT Report on the visit to Cyprus from 12 to 19 May 2008, CPT (2008) 70

² CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, p. 13, 16, 40, 54, 59, 76.

³ Επιστολή Αρχηγού Αστυνομίας με αρ. φακ 12.10.002.003 ημερ. 16.7.2013

αυτά μεταφέρονται στα Κρατητήρια Ορόκλινης, συχνά, λόγω έλλειψης άλλων επιλογών εντός της Επαρχίας.

14. Πέραν του ζητήματος της διάρκειας της κράτησης, από τους σχετικούς φακέλους προκύπτει περαιτέρω ότι, υπήρξαν περιστάσεις κράτησης στον ίδιο χώρο υπόπτων ποινικών αδικημάτων με πρόσωπα υπό απέλαση. Ωστόσο, σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων, πρόσωπα τα οποία κρατούνται βάσει απόφασης διοικητικού οργάνου αποκλειστικά για σκοπούς απέλασης θα πρέπει να κρατούνται σε ξεχωριστό χώρο, που να μην επιτρέπει καμία επαφή με πρόσωπα που κρατούνται για σκοπούς διερεύνησης ποινικών αδικημάτων.
15. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων έχει επανειλημμένα τονίσει ότι τα πρόσωπα που κρατούνται κατά τη διαδικασία απέλασης δεν θα πρέπει να κρατούνται στον ίδιο χώρο με πρόσωπα που εμπλέκονται σε ποινικά αδικήματα⁴.
16. Οι πιο πάνω διεθνείς αρχές έχουν ήδη περιληφθεί στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/115⁵, που ενσωματώθηκε στον Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο⁶, ορίζοντας ότι οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους.
17. Βάσει των πιο πάνω, η κράτηση των υπό απέλαση προσώπων με κρατούμενους ,υπόπτους ποινικών αδικημάτων ,είναι αντίθετη με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και ως εκ τούτου, θα πρέπει να τερματιστεί.
18. Επίσης, από την επιθεώρηση των σχετικών φακέλων διαπιστώθηκε ότι υπήρξαν περιπτώσεις, έστω και μεμονωμένες, που κρατήθηκαν γυναίκες και άντρες ταυτόχρονα στον χώρο των κρατητηρίων. Δεδομένου ότι η διαρρύθμιση του χώρου δεν αποκλείει οποιαδήποτε επαφή μεταξύ των κρατουμένων καθώς δεν έχει διαρρυθμιστεί κατάλληλα με ξεχωριστή πτέρυγα βάσει του φύλου των κρατουμένων, η πρακτική αυτή αντιτίθεται σε βασικά διεθνή πρότυπα που απαγορεύουν την οποιαδήποτε επαφή μεταξύ αντρών και γυναικών σε χώρους κράτησης.
19. Όσον αφορά τη διαρρύθμιση του εσωτερικού χώρου του κρατητηρίου, αυτός αποτελείται από δύο ατομικά κελιά που διαθέτουν τουαλέτα, νιπτήρα, ντους, κρεβάτι, τραπέζι και παγκάκι. Οι χώροι υγιεινής δεν ήταν σε ικανοποιητική κατάσταση και επικρατούσε έντονη δυσοσμία, λόγω των βλαβών στο αποχετευτικό σύστημα, στην οποία έγινε αναφορά την παρ. 7 πιο πάνω.

⁴ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English , p. 53-55

⁵ Άρθρο 16 Οδηγίας 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών

⁶ Άρθρο 18ΠΖ Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμος

20. Παρατηρήθηκε δε ότι ο χώρος εντός ενός εκ των δύο κρατητηρίων δεν είχε καθαριστεί ή απολυμανθεί από την τελευταία φορά που είχε χρησιμοποιηθεί, καθώς τα χρησιμοποιημένα σεντόνια δεν είχαν αλλαχθεί, ενώ υπήρχαν σκουπίδια εντός του κελιού (κουτί χυμού/χαρτομάντιλα). Σύμφωνα με τον υπεύθυνο του σταθμού, οι κρατούμενοι εντός των κρατητηρίων καθαρίζουν οι ίδιοι τους χώρους κράτησής τους, ενώ παρέχονται υπηρεσίες καθαριότητας από καθαρίστρια τρεις φορές την εβδομάδα.
21. Οι διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων αλλά και η εθνική νομοθεσία (Ν. 163(Ι)/2005, Αστ. Διάταξη 5/3) προνοούν ότι οι χώροι κράτησης θα πρέπει να διατηρούνται καθαροί και να τηρούνται οι κανόνες υγιεινής, έτσι ώστε να επιτρέπεται στα πρόσωπα που στερούνται της ελευθερίας τους να τους χρησιμοποιούν με αξιοπρέπεια. Η ευθύνη, όμως, για τη συντήρηση και την καθαριότητα των χώρων υγιεινής εντός των κρατητηρίων ανήκει στην αρμόδια αρχή για την κράτηση και όχι στους κρατούμενους, που έχουν ως υποχρέωση την τήρηση μόνο της προσωπικής τους υγιεινής⁷.
22. Περαιτέρω, παρατηρήθηκε ότι εντός των κελιών υπήρχαν παράθυρα καλυμμένα με σιδερένια πλέγματα, τα οποία εμποδίζουν την είσοδο φυσικού φωτός, όσο και τον φυσικό εξαερισμό του χώρου των κρατητηρίων. Σύμφωνα με τους Κανονισμούς Μεταχείρισης Κρατουμένων⁸ που υιοθετήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη καθώς και τα πρότυπα που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων⁹, οι χώροι κράτησης πρέπει να είναι κατασκευασμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπουν την είσοδο φυσικού φωτός και αέρα, ως βασικό στοιχείο εξασφάλισης αξιοπρεπών και υγιεινών συνθηκών κράτησης.
23. Κατά την επιθεώρηση των χώρων των κρατητηρίων, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ξεχωριστός χώρος για τη διενέργεια επισκέψεων από τους κρατούμενους, ο οποίος έχει διαμορφωθεί με τρόπο που να εξασφαλίζει αξιοπρεπείς συνθήκες τόσο για τους κρατούμενους όσο και για τους επισκέπτες τους. Ωστόσο, μου προκαλεί προβληματισμό το γεγονός ότι, εντός του χώρου που διενεργούνται οι επισκέψεις, υπάρχει επιπλέον δωμάτιο στο οποίο περιέχονται διοικητικοί φάκελοι και ενδεχομένως φάκελοι κρατουμένων. Στο εν λόγω δωμάτιο υπάρχει εύκολη πρόσβαση, καθώς δεν είναι κλειδωμένο.
24. Περαιτέρω, κατά την επίσκεψη, διαπιστώθηκε ότι στα εν λόγω κρατητήρια είχαν στερηθεί την ελευθερία τους και άτομα με

⁷ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English , p. 13

⁸ Standard Minimum Rules for the treatment of prisoners, adopted at Geneva in 1955 approved by the Economic and Social Council by its resolutions 663 C (XXIV) of 31 July 1957 and 2076 (LXII) of 13 May 1977

⁹ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English , p.8,15,25,34

αναπηρία, παρόλο που διαπιστώθηκε ότι δεν έχουν ληφθεί οποιαδήποτε μέτρα προσβασιμότητας.

25. Βάσει του άρθρου 9 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και της αντίστοιχης κυπριακής νομοθεσίας, τα κράτη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι το δομημένο περιβάλλον, περιλαμβανομένων δημόσιων κτιρίων και χώρων κράτησης, είναι προσβάσιμο σε άτομα με αναπηρία. Η προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος αποτελεί επίσης Τομέα Δράσης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2010 – 2020.
26. Σημειώνεται ότι άτομα με αναπηρία, ωστόσο, δεν είναι μόνο τα άτομα που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα αλλά και τα άτομα με άλλη κινητική αναπηρία (π.χ. άτομα που χρησιμοποιούν στηρίγματα/βοηθήματα) καθώς και τα άτομα με αισθητηριακή, νοητική ή άλλη αναπηρία (όπως είναι η ψυχοκοινωνική ή η ψυχική αναπηρία, ο αυτισμός, η εγκεφαλική παράλυση).¹⁰
27. Ως εκ τούτου, κρίνω σκόπιμο να επισημάνω ότι το δικαίωμα στην προσβασιμότητα των κρατούμενων με αναπηρία σε ίση βάση με τους κρατούμενους χωρίς αναπηρία, γίνεται σεβαστό, μόνο εάν διασφαλίζεται στα πλαίσια μιας αλυσίδας προσβασιμότητας. Αλυσίδας, δηλαδή, η οποία εξυπηρετεί την είσοδο και τη διακίνηση των κρατούμενων εντός όλων των χώρων του κτιρίου περιλαμβανομένων των κοινόχρηστων χώρων σίτισης, υποδοχής επισκεπτών, συγκεντρώσεων .

β] Άσκηση δικαιωμάτων - Μεταχείριση κρατουμένων

28. Σύμφωνα με τον περί Δικαιωμάτων Προσώπων που Συλλαμβάνονται και Τελούν υπό Κράτηση Νόμο (Ν. 163(I)/2005) και με τα διεθνή πρότυπα, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση των βασικών ελάχιστων (minimum) δικαιωμάτων των κρατουμένων, δηλαδή:
- του δικαιώματος επικοινωνίας για ενημέρωση τρίτου προσώπου για την έναρξη της κράτησης του.
 - του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο.
 - του δικαιώματος πρόσβασης σε ιατρό

¹⁰ Βλ. Προοίμιο και Άρθρο 1 της Σύμβασης.

27. Βασική προϋπόθεση για την άσκηση των δικαιωμάτων από τους κρατούμενους είναι η πλήρης ενημέρωσή τους για το σύνολο των δικαιωμάτων τους κατά την έναρξη της κράτησης. Ο τρόπος και τα έντυπα ενημέρωσης καθορίζονται με σαφήνεια στον πιο πάνω Νόμο και στη σχετική Αστυνομική Διάταξη 5/3.
28. Κατά την επίσκεψη στο χώρο, συζητήθηκαν τα ως άνω θέματα με τον Υπεύθυνο του χώρου, ενώ επιθεωρήθηκαν οι σχετικοί φακέλοι των κρατούμενων. Διαπιστώθηκε ότι ακολουθείται η πρακτική παράδοσης των εντύπων που προβλέπονται από τον πιο πάνω Νόμο και την σχετική Αστυνομική Διάταξη αρ. 5/3,, σε καταληπτή για τους κρατούμενους γλώσσα.
29. Ωστόσο, παρατηρήθηκε ότι, σε αρκετούς από τους φακέλους που επιθεωρήθηκαν, δεν είχαν καταχωρηθεί όλα τα υπογεγραμμένα έγγραφα που πρέπει να παραδίδονται στον κρατούμενο κατά την έναρξη της κράτησης και, συγκεκριμένα, δεν ήταν υπογραμμένο το έγγραφο ενημέρωσης για το δικαίωμα σε ιατρική εξέταση (Παράρτημα Γ' Α.Δ 5/3).
30. Οι πιο πάνω παρατηρήσεις εκφράστηκαν, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, προς τον Υπεύθυνο του χώρου και σημειώνω την άμεση ανταπόκριση και την βούληση που εξέφρασε για την καλύτερη εφαρμογή όσων προβλέπονται στην σχετική Αστυνομική Διάταξη.
31. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι αρκετοί κρατούμενοι είχαν δεχθεί επισκέψεις από δικηγόρο και ότι στο χώρο των επισκέψεων διασφαλίζεται το απόρρητο της σχέσης δικηγόρου-πελάτη.
32. Τέλος, σημειώνω ότι το δικαίωμα πρόσβασης του κάθε κρατούμενου σε ιατρό αποτελεί ένα από τα βασικά δικαιώματα του. Για την πραγμάτωση του ως άνω δικαιώματος, παρατηρήθηκε ότι οι κρατούμενοι μεταφέρονται στο τοπικό Κέντρο Υγείας ή σε Νοσοκομείο σε περίπτωση που ζητήσουν να εξεταστούν από ιατρό.
33. Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε, επίσης, ότι εφαρμόζεται η πρακτική χορήγησης της φαρμακευτικής αγωγής στους κρατούμενους από μέλη της Αστυνομίας, βάσει ιατρικών συνταγών που παρέχονται στους κρατούμενους κατά την πρόσβαση τους σε ιατρό. Η εν λόγω πρακτική επιβαρύνει σημαντικά τα μέλη του προσωπικού με καθήκοντα, τα οποία δεν εμπίπτουν στη σφαίρα των γνώσεων και ευθυνών του και τα αφήνει εκτεθειμένα στον κίνδυνο προβολής ισχυρισμών για τη σωστή και έγκαιρη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής στους κρατούμενους.
34. Επίσης, κατά την επιθεώρηση των φακέλων διαπιστώθηκε ότι σε μερικούς το συμπληρωμένο Έντυπο Συνέντευξης Κρατούμενου, παρουσίαζε κάποιες ελλείψεις το οποίο, όπως ενημερώθηκε, έχει ζητηθεί να συμπληρώνεται από τα μέλη του προσωπικού σε συνεργασία με τον κρατούμενο κατά την άφιξη του στο χώρο κράτησης, σε μια

προσπάθεια αρχικής αξιολόγησης των αναγκών του κρατούμενου αλλά και αποφυγής του κινδύνου αυτοτραυματισμού.

(γ) Στελέχωση του χώρου κράτησης – Συνθήκες εργασίας

35. Κατά την επίσκεψη, διαπιστώθηκε ότι ο χώρος στελεχώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας από τέσσερεις Αστυνομικούς και ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η στελέχωση παρουσιάζεται να είναι ελλιπής, όταν προκύπτει ανάγκη μεταφοράς κρατουμένων εκτός του Σταθμού.
36. Πρόβλημα ενδέχεται να δημιουργηθεί, όμως, όταν υπάρχει άφιξη γυναίκας κρατούμενης και η γυναίκα Αστυνομικός βρίσκεται σε υπηρεσία εκτός του Αστυνομικού Κρατητηρίου/ Σταθμού.
37. Περαιτέρω, σύμφωνα με τον Υπεύθυνο του χώρου, οι Αστυνομικοί δεν έχουν λάβει οποιαδήποτε ειδική εκπαίδευση πέραν της βασικής, για εκτέλεση των καθηκόντων τους ως προς τον χειρισμό κρατουμένων που άπτονται ιδιαίτερα δύσκολων ζητημάτων .

III. Συμπεράσματα

38. Οι παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση αφορούν τόσο τις υλικές συνθήκες κράτησης όσο και την διασφάλιση της άσκησης θεμελιωδών δικαιωμάτων των κρατουμένων.
39. Ειδικότερα, όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης υποβάλλονται σημαντικές επισημάνσεις σχετικά με τη διαμόρφωση του χώρου των κρατητηρίων ώστε να καθίσταται δυνατός ο προαβλισμός, την καθαριότητα των ατομικών κελιών, την ταυτόχρονη κράτηση διαφορετικών κατηγοριών κρατουμένων και την προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρίες.
40. Όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων των κρατουμένων, οι παρατηρήσεις σχετίζονται ως προς την ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματά τους, την πρόσβαση τους σε ιατρό, τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής και τη διενέργεια συνέντευξης με τον κρατούμενο κατά την εισδοχή του.
41. Όλα τα ως άνω ζητήματα είναι εξαιρετικά σημαντικά για την διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών κράτησης και την άσκηση των δικαιωμάτων των κρατουμένων, με τρόπο που να εξασφαλίζεται ο σεβασμός της αξιοπρέπειάς τους καθ' όλη τη διάρκεια της κράτησής τους.
42. Οι πιο πάνω επισημάνσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο χώρος των κρατητηρίων του Αστυνομικού Σταθμού Ορόκλινης δεν βρίσκεται σε

πλήρη συμβατότητα με τις βασικές αρχές για τη μεταχείριση των κρατουμένων και τα διεθνή πρότυπα που πρέπει να πληροί κάθε χώρος όπου κρατούνται άτομα που στερούνται της ελευθερίας τους, ιδιαίτερα δε όταν υπάρχουν πρόσωπα που κρατούνται για μεγαλύτερα διαστήματα.

- 43. Ιδιαίτερα, η έλλειψη εξωτερικού χώρου άσκησης επιβαρύνει τις συνθήκες υπό τις οποίες κρατούνται πρόσωπα στο συγκεκριμένο χώρο πέραν του 24ώρου, κατά τρόπο που συνιστούν, εξευτελιστική μεταχείριση των κρατουμένων.**

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ:

(α) Υλικές συνθήκες κράτησης

- 44.** Όσον αφορά τη διαμόρφωση του χώρου των κρατητηρίων και ειδικότερα την έλλειψη φυσικού φωτισμού και αερισμού, η οποία επηρεάζει καταλυτικά την υγεία των κρατουμένων, θα πρέπει να γίνουν, χωρίς καθυστέρηση, οι απαραίτητες εργασίες/τροποποιήσεις του παραθύρου σε κάθε κελί, με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ο φυσικός αερισμός και φωτισμός του χώρου.
- 45.** Σχετικά με την καθαριότητα του χώρου, εισηγούμαι όπως η αρμόδια αρχή εξετάσει εναλλακτικούς τρόπους για την καθαριότητα των χώρων εντός των κρατητηρίων και όπως διασφαλίσει την κατάλληλη απολύμανση των κελιών κατά την αλλαγή των κρατουμένων.
- 46.** Περαιτέρω, για σκοπούς προστασίας των προσωπικών δεδομένων των κρατουμένων και τυχόν άλλων προσώπων, εισηγούμαι όπως γίνουν διευθετήσεις ώστε στον χώρο δίπλα στο επισκεπτήριο να υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση μόνο σε αρμοδίως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, με την τοποθέτηση κλειδαριάς.
- 47.** Επίσης, βάσει των διαπιστώσεων και παρατηρήσεων που εκτέθηκαν πιο πάνω σε σχέση με τη μεταχείριση κρατουμένων με αναπηρία, επισύρω την προσοχή των αρμόδιων υπηρεσιών στις πρόνοιες της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία με αφετηρία τις γενικές κρατικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τα άρθρα 2 – 5 αυτής, για ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές που εφαρμόζονται εντός των Κρατητηρίων.
- 48.** Αυτό σημαίνει ότι σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με την κράτηση (π.χ. συνθήκες, αποφάσεις, επικοινωνία, δραστηριότητες) θα πρέπει διενεργούνται οι εύλογες προσαρμογές ώστε να αποφεύγονται οι όποιες ανισότητες μεταξύ των κρατούμενων με αναπηρία και των κρατούμενων χωρίς αναπηρία.

49. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή κρίνει ότι θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί τα εν λόγω κρατητήρια για την κράτηση και ατόμων με αναπηρία, χρειάζεται να μελετηθούν τα σχετικά νομικά πλαίσια, πρότυπα και προδιαγραφές σε συντονισμό, ενδεχομένως, με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως του Υπουργείου Εσωτερικών, Τμήμα Δημόσιων Έργων και Τεχνική Επιτροπή Προσβασιμότητας του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων), τόσο για το θέμα της προσβασιμότητας των χώρων κράτησης όσο και για το θέμα της ασφάλειας και να προχωρήσει στην προώθηση των απαραίτητων μέτρων που θα καταστήσουν τα Κρατητήρια πραγματικά προσβάσιμα και ασφαλή.
50. Συναφή θεωρώ την εμπειρία εκπροσώπων των εν λόγω υπηρεσιών στα θέματα προσβασιμότητας, μέσω της συμμετοχής τους στη Θεματική Τεχνική Επιτροπή για την Προσβασιμότητα στο Δομημένο Περιβάλλον, η οποία συντονίζεται από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρία, με απώτερο σκοπό την υλοποίηση της Σύμβασης από τις κρατικές υπηρεσίες.
51. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική εικόνα που παρουσιάζουν τα κρατητήρια και ιδιαίτερα την έλλειψη εξωτερικού χώρου άσκησης, αποτελεί βασική εισήγηση μου όπως μη συνεχιστεί, χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση, η κράτηση προσώπων για χρόνο πέραν του 24ώρου εντός των Κρατητηρίων του Σταθμού Ορόκλινης. Η συνέχιση της χρησιμοποίησης τους για κρατήσεις πέραν του χρόνου αυτού παραβιάζει θεμελιώδη δικαιώματα των κρατουμένων.
52. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή κρίνει ότι οι υπηρεσιακές ανάγκες απαιτούν την χρήση των εν λόγω κρατητηρίων για κράτηση πέραν των 24 ωρών, εισηγούμαι όπως προχωρήσει άμεσα στην διαμόρφωση εξωτερικού χώρου άσκησης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και στην υλοποίηση του συνόλου των εισηγήσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση.

(β) Άσκηση δικαιωμάτων

53. Η πλήρης ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματά τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών. Ως εκ τούτου, εισηγούμαι όπως δοθούν οι απαραίτητες οδηγίες προς το προσωπικό του χώρου για την απαραίτητη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων για την εξασφάλιση της ενημέρωσης των κρατούμενων για το σύνολο των δικαιωμάτων τους και όπως τηρούνται ενήμεροι όλοι οι φάκελοι με τα σχετικά έντυπα υπογραμμένα από τον κρατούμενο.
54. Όσον αφορά την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι η πρόσβαση σε ιατρό πρέπει να είναι ανεμπόδιστη και

τα μέλη του προσωπικού να αποφεύγουν να κρίνουν τη βασιμότητα των αιτημάτων των κρατούμενων για επίσκεψη σε ιατρό. Σε κάθε περίπτωση, όταν ένας κρατούμενος αιτηθεί να επισκεφθεί ιατρό θα πρέπει να γίνονται οι απαραίτητες διευθετήσεις για την μεταφορά του σε ιατρικό κέντρο για σκοπούς εξέτασης.

- 55.** Περαιτέρω, έχει επανειλημμένως εκφραστεί ο προβληματισμός γύρω από την εφαρμοζόμενη πρακτική χορήγησης φαρμάκων από μέλη της Αστυνομίας στους πλείστους Αστυνομικούς Σταθμούς παγκύπρια. Ως εκ τούτου, επισημαίνω εκ νέου την ανάγκη εξεύρεσης άλλων λύσεων για τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής από εξειδικευμένο προσωπικό .
- 56.** Όσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατούμενων με αναπηρίες, πέραν του ζητήματος της προσβασιμότητας και της ασφάλειας, κρίνω σκόπιμο να τονίσω την ανάγκη για παροχή εύλογων προσαρμογών για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των ατόμων αυτών σε σχέση με τους υπόλοιπους κρατούμενους.
- 57.** Τούτο σημαίνει ότι: α) οι κρατούμενοι με αναπηρία δεν αποκλείονται ούτε υφίστανται οποιαδήποτε διάκριση στη βάση της αναπηρίας τους, κατά την πρόσβαση τους σε οποιοδήποτε δικαίωμα το οποίο παρέχεται στους άλλους κρατούμενους και β) για την ίση μεταχείρισή τους με τους συγκαταρούμενούς τους και την άρση των εμποδίων που παρεμβάλλονται σε αυτή, λαμβάνονται όλες οι εύλογες προσαρμογές και όλα τα απαραίτητα μέτρα υποστήριξής τους. Η άρνηση της παροχής των εν λόγω προσαρμογών συνιστά διάκριση λόγω αναπηρίας.
- 58.** Οι προσαρμογές αυτές μπορεί, ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε περίπτωσης, να περιλαμβάνουν την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών, την ισότιμη πρόσβαση στα έντυπα ενημέρωσης και στην πληροφόρηση ευρύτερα, τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με το προσωπικό και τους επισκέπτες, την πρόσβαση στην άσκηση βασικών δικαιωμάτων όπως την επαφή με δικηγόρο και ιατρό καθώς και την προστασία από τυχόν απομόνωση, θυματοποίηση ή βία στη βάση της αναπηρίας.
- 59.** Τέλος, θεωρώ ως ιδιαίτερα σημαντική την διαδικασία συνέντευξης με κάθε κρατούμενο κατά την εισδοχή του σε χώρο κράτησης, καθώς η εν λόγω διαδικασία συνιστά σημαντικό εργαλείο στην πρόληψη επικίνδυνων συμπεριφορών των κρατούμενων τόσο ως προς τον εαυτό του όσο και προς τους τρίτους.
- 60.** Για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού, είναι απαραίτητο να επισημανθεί προς τα μέλη της Αστυνομίας η ανάγκη της πλήρους και προσεκτικής συμπλήρωσης του εν λόγω Εντύπου από εκπαιδευμένο προσωπικό προς το σκοπό αυτό, ώστε η συμπλήρωση του να μην περιορίζεται σε μια τυπική διαδικασία αλλά σε ουσιαστική αποκρυστάλλωση, στο μέτρο του δυνατού, των αναγκών των κρατούμενων.

61. Πέραν τούτου, εισηγούμαι όπως οι Αστυνομικοί που εκτελούν καθήκοντα στον εν λόγω χώρο τυγχάνουν συνεχούς και ειδικότερης εκπαίδευσης όσον αφορά τον χειρισμό των κρατουμένων και τα εξειδικευμένα ζητήματα που πιθανόν να ανακύψουν.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ:

62. Εν κατακλείδι, ως βασική σύσταση μου προς την αρμόδια αρχή, υποβάλλω την εισήγηση όπως επανεξετάσει τον τρόπο λειτουργίας των εν λόγω Κρατητηρίων και καθορίσει τη μέγιστη διάρκεια της κράτησης ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στον χώρο.
63. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή κρίνει σκόπιμη τη χρήση του εν λόγω χώρου για κράτηση πέραν του 24ώρου, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις που έχουν εντοπιστεί και να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την υλοποίηση των εισηγήσεων μου που συνδέονται με τη διάρκεια της κράτησης.
64. Η παρούσα Έκθεση μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβάλλεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης & Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2(III)/2009 για προβληματισμό και για τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων μου.
65. Περαιτέρω, η παρούσα Έκθεση μου κοινοποιείται στον Αρχηγό Αστυνομίας για ενημέρωση του και τυχόν δικές του ενέργειες. Αναμένω όπως η αρμόδια αρχή με ενημερώσει για τα σχόλια και τις ενέργειες της επί των εισηγήσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα μέχρι τις 31 Μαΐου 2018.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων